

V stranskem, Medvedjem rovu bomo pogledali kosti jamske medvedke, ki je v naših krajih izumrla pred 15 do 20000 leti - in zopet bomo razočarani, ker se jama prehitro konča.

Sedaj pa se moramo vrniti, saj nas čaka še vzpon po ledenem pobočju s pomočjo derez, plezalnih prižem in vrvi. Ker nas je veliko, bomo porabili tudi več časa kot navadno, ko smo sami taki, ki smo vzpona vajeni, jamarji.

Tako bi vas v jamo popeljali še pred dvema letoma. Danes za ogled jamskih lepot ne potrebujete vrvi, prižem in derez. Uredili smo stopni-

ce, ki omogočajo varen spust in vzpon. Ostale pa so vse lepote jame, njena veličastnost in naša majhnost. Zato smo vam omogočili, da tudi vi vsako soboto in nedeljo čisto potihno vstopite pod zemljo ter dovolite, da nekaj narave stopi v vas.

Jama je odprta vsako soboto, nedeljo in praznike od 1. junija do 31. oktobra med 9. in 17. uro. Za večje skupine priporočamo prijave na naslov Jamarski klub »Črni galeb« Prebold, p.p. 51, 63312 Prebold.

PREDLOG ZA POTEPI PO MALO ZNANIH IN MALO OBISKANIH POTEH

V GOZDNEM HLADU KOZJAKA

DARIO CORTESE

Odkar ni več graničarjev, ki bi pisano gledali ljudi z nahrbtniki, se da bolj sproščeno hoditi po obmejnih hribih in gorah. Ena taka pot gre prek Kozjaka. Malo je obiskana, lepo se vije skozi smrekove gozdove in čeprav je treba včasih potopotati tudi po kakšni makadamski cesti, je kot celota zelo prijetna in kot nalašč za bolj vroče poletne mesece, ko gozd prestreza baha-vo sončevo razmetavanje energije. Kozjak je tudi precej obljuden, vasi so razsejane prav povsod. Največkrat gre za postavne domačije, nekatere hiše nas s slamo kritimi strehami premaknejo nazaj v čas, druge pa žalostno zijajo s temnimi okenskimi votlinami in napeljujejo misli v čase, ki jih ni več. Včasih nas na nenadejanem mestu preseneti cerkvena, drugič se komaj izmaknemo radovednim bikom, ki se zapodijo za čudno dvonogo postavo, ki se motovili po travniku njihovega kosila.

Hoja po Kozjaku je namenjena občudovanju miru, obsežnih razgledov navzdol v dolino Drave in čez proti Pohorju, zasanjanih gozdov, valujočih travnikov in zelenih pašnikov. Le zaprte karavle pospešijo misli, zakaj je ta proces »spremembe namembnosti« tako počasen, saj bi to bile čudovite planinske kočice, ki jih na Kozjaku - razen na vzhodnem delu - ni. Še najlepše je s seboj vzeti spalno vrečo in prespati na kakšnem seniku ali pa kar pod temno odejo neba.

Kozjak je najvišji v zahodnem delu, kjer se s Košenjakom vzpne 1517 metrov visoko. Sicer pa se poimenovanji na papirju (ki zahodni del še ne imenuje Kozjak) in v živo razlikujeta. Ampak hribovje stoji in mu je vseeno. Proti vzhodu se niža, prereže ga tudi nekaj globokih dolin, tako da se poti kar lepo dvigajo in spuščajo. Tu čez pelje Pot čez Kozjak, ki poveže Košenjak nad Dravogradom in Urban nad Mari- borom.

Sv. Jernej stoji 1038 metrov visoko

ŠOLE KOT IZ PRAVLJICE

Na Kozjak so me speljale šole. Tiste majhne, prijetne hribovske šole, ki živijo čisto svoje življenje. Ker se utrip življenja nekega območja najbolj začuti peš, sem nekaj dni kolovratil po zahodnem in osrednjem delu hribovja in se prepustil gozdom, travnikom in pripovedim otrok.

Iz Dravograda se ponuja pot do Ojstrice, kjer se odpre potovsko omrežje. Tisto v Kamniških

Remšnik

Alpah, ki se od vasi Ojstrica pod Košenjakom loči tudi po naglasu. Hiše so raztresene po pobočjih, »center« pa sta šola in cerkev, od koder razgled sega od Pohorja prek Uršlje gore do Pece in Kamniških Alp.

Nad lovsko kočo nad vasjo me vase sprejme prijeten gozd, skozi katerega se pot mehko dviguje proti vrhu Košenjaka. Vlažne vonjave gozdnih tal, temno zelene krošnje smrek in občasni razgledi skozi veje dol na avstrijsko Koroško zazibajo hojo v tisto prijetno gozdno pohajkovanje, pri katerem ni več važno, kje je vrh, kam vodi pot in kaj čaka za ovinkom.

Košenjake je plečata zaoblina, ki so ji zaradi meje izkrčili del gozda. Na sever se navezuje na avstrijsko Golico in mami misli v beg vse tja v Nizke Ture. Prav na vrhu Košenjaka je lepo rastišče Kochovega svišča, ki se modri v travi. Do Pernic, kjer stoji lesena šola kot iz pravljice, je z vrha debeli dve uri hoje. Ta me po zibanju skozi gozd pri domačiji Lonther postavi na trda tla makadama, vendar hkrati tudi odpre razgled na okoliške gozdove, pašnike, domačije... Ne navadno privlačen, prijazen svet.

Na Pernicah je na domačiji **pri Knezu** planinsko zavetišče. Hiša je pred časi videla več popotnikov, vendar tu še vedno lahko dobimo kaj za pod in na zob. In kot da bi stali na robu: pod Pernicami se kaže strm šeststometrski spust v Bistriški jarek, na drugi strani je že Jernej in valoviti svet osrednjega Kozjaka.

Branik nad Muto je drobcena vas tik pod vrhom Jerneja (1038 m). Nekoč je tu stala tudi šola, potem pa si je našla mesto nižje v dolini reke Bistrice. Do vrha Jerneja je treba nadomestiti vse izgubljene metre s Pernic, ki jih spet nabiram skozi gozd in mimo občasnih domačij. Tudi

travniki na vrhu, kjer stoji cerkev Sv. Jerneja, je obdan z gozdom. Sloka stavba kamnito sameva v poznem popoldnevu in še bolj poudari občutek, ki me spremlja že s Košenjaka sem: kljub domačijam samota, kljub ljudem samota. In duh življenja minulih dni.

Domačija pod vrhom se ukvarja s kmečkim turizmom, ki v teh krajih na neki način nadomešča ponudbo, ki bi jo lahko imele planinske koče.

»Pri nas imamo same brege!« so mi povedali v zadnji šoli, in sedaj to dodobra spoznavam. Ti bregi se spet nižajo, sedaj proti potoku Vud, od tam pa že prašim navzgor proti raztreseni vasi Podlipje. Rožnati cvetovi volčjega boba žarijo v pozno popoldanski svetlobi, še ovinek mimo zanimive cerkvice z dvema zvonikoma pod Primoškim vrhom - in si v gostilni **pri Glavarju** izgovorim večerjo in senik za čez noč.

ŽIVLJENJE SE UMIKA

Za Kozjak je tako kot za številne druge hribovite predele Slovenije značilno upadanje prebivalstva. Zgrešena povojna politika je zdesetkala

Šola Brezovec ne deluje prav nič »šolsko«

prebivalce hribovskih domačij, tako da so danes ponekod predeli brez naraščaja. Možnosti za preživetje na Kozjaku niso bogate - gozd in živinoreja -, tako da so brez pravega pristopa in pomoči taki in podobni kraji (v Sloveniji jih je vse polno!) brez možnosti razvoja obsojeni na životarjenje. Žalostni trend upadanja se kaže tudi v številu otrok v hribovskih šolah, ki so včasih imele tudi po sto in več otrok. Danes je deset do dvajset otrok v taki šoli nekaj navadnega, medtem ko so tiste večje zelo redke; izjema sta prav Remšnik in Kapla na Kozjaku. Gotovo najmanjša šola na svetu pa je na Vojskem, v kateri so bile minulo šolsko leto le tri učenke. Take misli mi je pustil obisk šole na Brezovcu, ki je letos zaprla svoja vrata. To je najlepša izmed vseh možnih šol. Močna brunarica stoji na samem med drevjem pri potoku ob robu velikega travnika. Toda življenje se na raztrese ne kmetije Brezovca ne vrača v takšni meri, da bi velika lesena stavba iz brun spet sprejela tisti pravi, prvi otroški živžav.

MED NAJBOLJ STRMIMI STRMINAMI

Življenje in poti pa gredo po svoje. Moja pot se je spet prevesila navzdol proti Radeljskemu potoku. Spet nikogar, s precej glasnim delova-

njem prebavnih poti splašim le pet lisic, z visoke trave pobiram klope in se spet grem baletnika med koprivami. Nad dolino se v šavju začne vzpon na mejni greben, prečka cesto, ki vodi k mejnemu prehodu Radelj, in se dviguje proti Kapunarju, gozdnati 1051 metrov visoki vzpetini. Od tu gremo lahko ob meji vse do Ostrega vrha na vzhodu Kozjaka, možna pa je tudi južna varianta med bolj naseljenimi kraji skozi Remšnik in Kaplo.

Odnoslo me je proti Remšniku, slikoviti vasi s čudovitim razgledom in s šolo, v kateri je še sedemdeset otrok (pred dobrimi dvajsetimi leti sto osemdeset!) in kasneje v Zgornjo Kaplo (šola s približno enakim številom otrok kot v Remšniku, pred tridesetimi leti pa 135). V okolici Kaple so bregi, vsaj po pripovedovanju mladine, zelo strmi. Tako strmi, da morajo **pri Kogelhon-zlu**, kjer je menda kmečki turizem, štirje držati mizo, da lahko eden je. Kure nesejo jajca v vreče, da bi se ne skotalila po bregu, psi pa se z gobcem držijo za travo in z ritmi lajajo...

Tako mi ni ostalo drugega, kot da se v strahu pred strminami oprimem prvega prevoza, ki je bil na voljo in pridem na varno in ravno v Ožbalt ob Dravi. Pa še prav prijazno se je pooblačilo, tako da slovo od travnikov in gozdov Kozjaka ni bilo tako hudo.

V AFRIKI JE ŠE ZELENEJE ČRNO: TREKING AFRIKA '92

GORE Z DRUGE STRANI EKVATORJA

VINKO COLARIČ

Jutro nas je nagradilo s čudežem rojevanja sonca, ki se mi je zdelo deset tisoč metrov nad zemljo še drugače obarvano, kot sem ga naveden iz doživljanja v gorah. Gledal sem, kako se dani, in prav čutil sonce, ki je prihajalo na obzorje, da je začinjalo žareti v vse lepših barvah, dokler se ni pojavila žareča krogla in se veličastno dvignila nad vidno črto.

Še nekaj časa se je dogajanje barv nadaljevalo, dokler nismo zapeljali nad oblačno fronto. Iz meglic in oblakov so nastajale gore z visokimi vrhovi in temne doline, ponekod pa globoki kraterji, so se počasi pomikali pod nami. Nekako nad ekvatorjem smo se le znebili deževne fronte, ki bo ostala tam še dober mesec. Svetloba se je razlila tudi na zemljo in zagledali smo prve obrise afriške pokrajine. Letalo je začelo pospešeno izgubljati višino, bili smo na tleh, v Nairobiju, skoraj 1700 metrov nad morjem. Po sedmih urah in pol leta torej spet trdna zemlja!

MOUNT KENIJA

Tretji dan našega potovanja smo se odpravili proti prvemu cilju, nekaj nad dvesto kilometrov

oddaljenemu gorovju Mt. Keniji. Blizu kraja Naro moru smo se ustavili v vasi, kjer smo se dogovorili za nosače in vstopnino. Vožnja do vhoda v narodni park Mt. Kenija je bila še najbolj podobna vožnji po razburkanem morju - kljub šoferjevemu izogibanju največjim luknjam na cesti. Ko smo vendar srečno prispeli, pa nas je sprejela topla deževna prha, ki je trajala ravno prav dolgo, da nam je gozdno cesto do dve uri oddaljene meteorološke postaje spremenila v blatno traso, podobno našim potem ob morju, prekritim z rdečo zemljo.

Mt. Kenija je bila zagnjena v oblake, ki pa so se počasi razgrinjali in obetali za naslednji dan kar lepo vreme. Sicer smo naslednje dni ugotovili, da veljajo tu podobne vremenske zakonitosti kot pri nas v gorah. Dopoldne je skoraj vedno lepo, za popoldne pa se nikoli ne ve prav zanesljivo, kako bo.

Za hrano smo na Mt. Keniji skrbeli sami. Potem ko smo se vselili v dve majhni koči, vsaka z desetimi ležišči, smo se lotili kuhanja čajev in juh. Kdor ni imel svojega kuhalnika, se je pridružil prijatelju in seznanjanje med pohodniki je bilo tu zelo intenzivno.

Jutro na višini 3000 metrov je z obiljem zelenja